

אורות השבת

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

גליון מס' 907

עורך הרב עוזיאל אדרי פרשת השבוע ויקהל - פקודי "שבת החדש" הרב אברהם טריקי מנהל מערכת

דבר רב העיר שליט"א

מנהיגות למופת

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל...

(שמות לה, א)

ויקהל משה: והוא לשון הפעיל, שאינו אוסף אנשים בידיים אלא הן נאספים על פי דיבורו.

(רש"י)

יש מנהיג הנזקק לכוח השררה ומערכות השלטון, כדי לאכוף את הוראותיו לציבור, וזהו 'אוסף אנשים בידיים'. אך יש מנהיג אשר בעצם אישיותו יכול לכנס את כל עדת בני ישראל! בלי כוח הרתעה או שכנוע, מפני שדבריו נשמעים מאליהם, וזוהי מנהיגות מופתית – האוספת אנשים 'על פי הדיבור'.

וברור שסוד כוחה של מנהיגות מעין זו, הוא במידת ההערצה שהציבור חש כלפי מנהיגו: אם בשל הדוגמא האישית שהוא מקריץ בפניהם, ואם בשל טיבה של ההוראה אשר נועדה רק להטיב עמהם. ואכן כבר הוכחנו עד היכן הגיעה מסירות נפשו של משה רבינו להצלת הדור, עד כדי יואם אין מחני נא מספרך! ועל כן שוב לא יפלא, כיצד היה בכוח דיבורו בלבד כדי להקהיל את כל עדת בני ישראל – בלי יוצא מהכלל!

ועתה שא נא עיניך וראה, עד כמה השפיעה מנהיגותו של רבי יהודה הנשיא גם לאחר פטירתו מן העולם, וכה הם דברי הגמ' בכתובות (קג, א): 'ההוא יומא דאשכבתיה דרבי, נפקא בת קלא ואמרה כל דהוה באשכבתיה דרבי – מזומן לחיי העולם הבא' (ביום פטירתו של רבי יצאה בת קול ואמרה, כל מי שהשתתף בהלווייתו מזומן לחיי העולם הבא). ועיין שם בתוספות (ד"ה מזומן) שתמחו, והלא בלאו הכי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. ותירצו בשם רבינו מאיר, שמדובר כאן 'בלא דין ובלא יסורי'. והתמיה בולטת, והלא חיי העוה"ב הם פרי עמל של שנות חיים וכולי האי ואולי... וכמ"ש מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך. ומקדמא דנא דומה ששמעתי בזה פירוש נפלא בשם הגר"א דסלר זצ"ל והוא, שאין במעשה זה כשלעצמו כדי לזכות את האדם בחיי העוה"ב, אלא שהוא 'הגורם' שהביא את האדם לידי חיי העוה"ב. והיינו שעל ידי שהשתתף האדם בהספדו של רבינו הק' ושמע על מעשיו וסדר הנהגותיו המופלאות, על כרחך שנפתח ליבו והחליט לדבוק בדרכיו של הצדיק, והחלטה זו היא למעשה הצעד הראשון וראשית הדרך אשר בסופה נתעלה האדם למדרגה רמה ונשגבה של התקרבות אל השי"ת, עד שמכוח 'מעשיו' זכה לחיי העוה"ב בלא דין ובלא יסורין. ובאמת שביאור זה הוא מוכרח, שכן בלעדיו אין לנו מושג והבנה כלל במאמר זה.

ועוד צא ולמד, לדברי המשנה בשלהי מסכת סוטה (מט, א): 'משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא. ובגמ' שם – א"ל רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא אנא. א"ל רב נחמן לתנא, לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא'. וכבר תמה המהרש"א שם, שאין דרך החכמים להתפאר ולהשתבח במעלתם וכמ"ש יהלך זר ולא פיק, ועיין שם מה שכתב לבאר בזה. וביותר יפלא על דברי רב יוסף, וכי איזו ענוה היא זו, שהאדם מעיד על עצמו שהוא עניו. ובאמת מכוח תמיהה זו כי רבה היא, מצאנו להגר"א אשר נדחק לפרש דהאי 'אנא' דקאמר רב יוסף, לא קאי על עצמו אלא שם תנא הוא. אך מה נעשה שבדברי רש"י (שם ד"ה דאיכא אנא) מפורש, דקאי על עצמו – 'שאני ענותן'. ובהיותי בזה ראיתי להגר"ח זינצייק זצ"ל (בספרו מעייני החיים פ"ב בחוקות) שכתב לבאר ענין זה בטוב טעם והוא, שרב יוסף חש מדברי התנא פגיעה כביכול בכבודו של רבינו הק', שכן אם אחרי מותו בטלה ענוה, נמצא שחלילה לא היה בכוחו להשפיע על תלמידיו אחריו. ועל כך התקומם רב יוסף ואמר 'לא תתני ענוה דאיכא אנא', והיינו שאני הושפעת ולימדתי מידה יקרה זו מרבינו הק', עכתי"ד. וכן צריך לומר בדברי רב נחמן – שזכה למידה יקרה זו של יראת חטא, בזכות השפעתו של רבינו הק' לתלמידיו אחריו. ועיין ברש"י מסכת מגילה (כח, ב ד"ה רב נחמן), שרב נחמן היה 'מחסידיי בבלי', מתוך שהעיד על עצמו בסוגיין שהיה ירא חטא. נמצא לפי זה, שרב יוסף רכש את מידת הענוה, ורב נחמן הגיע למדרגה כה נשגבה של 'חסיד בבלי', רק בשל השפעת כוח מעשיו של רבינו הקדוש.

ויתירה מזו מצאנו בתלמוד ירושלמי (ביצה ה, ב): 'רבי יוחנן וריש לקיש תריהון המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

העושר והכבוד לחי העולמים

'קחו מאיתכם תרומה לה' כל נדיב ליבו יביאה את תרומת ה'", דקדק בעל התניא מפני מה בתחילה נאמר "תרומה לה-ה'" ובסוף הפסוק שינה ואמר "תרומת ה'". מבאר ה'בן לאשרי' שמדובר כאן בשני סוגי תרומים, אחד "קחו מאיתכם" התורם מתוך תחושה של קושי וגאווה וחושב שכספו ורכושו שייך לו, זאת "תרומה לה-ה'" בדרגה פחותה מלשון נטפלת לה'. אבל השני "כל נדיב ליבו" התורם בשמחה ובטוב לבב כולו חדור אמונה וביטחון שהעושר והכבוד לחי העולמים, ונותן בתחושה שהוא רק "יביאה" מוליך ומביא מכאן לכאן מרכושו השייך לה' לתרומת המשכן שנאמר 'כי ממך הכל ומיידך נתנו לך', זאת תרומה אמיתית הנקראת "תרומת ה'".

בברכת לבת אלון ויאבוק

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"

וקי"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע	יום א' (14.3.21)	יום ב' (15.3.21)	יום ג' (16.3.21)	יום ד' (17.3.21)	יום ה' (18.3.21)	יום ו' (19.3.21)	שבת קודש (20.3.21)
עלות השחר	4:37	4:35	4:34	4:32	4:31	4:30	4:28
זמן טלית ותפילין	4:44	4:42	4:40	4:39	4:38	4:37	4:35
זריחה - הגן החמה	5:55	5:54	5:53	5:52	5:51	5:50	5:48
סו"ק ק"ש לדעת מג"א	8:13	8:12	8:12	8:12	8:11	8:10	8:08
סו"ק ק"ש לתניא והגר"א	8:49	8:49	8:48	8:47	8:47	8:46	8:45
סו"ק ברכת ק"ש	9:49	9:49	9:48	9:48	9:47	9:47	9:46
חצות יום וילה	11:50	11:50	11:50	11:49	11:49	11:48	11:48
מנחה גדולה	12:21	12:21	12:21	12:21	12:20	12:20	12:19
פלג המנחה	16:50	16:51	16:51	16:51	16:52	16:53	16:53
שקיעה	17:51	17:51	17:52	17:53	17:53	17:54	17:54
צאת הכוכבים	18:05	18:06	18:07	18:07	18:08	18:08	18:09

"שבת מברכין"

המולד במוצאי שבת קודש שעה 03:19-5 חלקים. ראש חודש ניסן ביום ראשון הבעל"ט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: ויקהל - פקודי
הפטרה לספרדים: כה אמר ה' ו' פסוקים ממוחר חודש
הפטרה לאשכנזים: כל העם
כניסת השבת: 17:29
יציאת השבת: 18:21
רבנו תם: 19:03

אורות הפרשה

אורות הכשרות

דילג הקב"ה על הקץ בזכות האבות

"בקע לגלגלית מחצית השקל" סופי תיבות "עת תל", מבאר ה'בן לאשרי' הכוונה, כתב בספר קרבן שבת שהקב"ה בקע לחצאין את הזמן שהיו צריכים להיות בגלות מצרים ת"ל שנה שנאמר 'ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה', ועל כן לא היו במצרים כי אם חצי מזה רק רט"ו שנים, כמבואר בפרקי רבי אליעזר שדילג הקב"ה על הקץ בזכות האבות שנאמר 'קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות'.

בת קול מן השמים האירה עיני משה רבינו

'ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים', תיבות "ואת האלף" נטעם בטעמי המקרא בהטעמה מיוחדת ובטון גבוה בטעם "אזלא גרש", מבאר ה'ברכה משולשת' לרמוז על שאכן כך הדברים נאמרו בקול רם במיוחד שיצאה בת קול ואמרה ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים, כמו שכתב הזוהר וכן במדרש תנחומא משה שחך אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה מהן וויס לעמודין ולא היו נראין, מיד יצאה בת קול ואמרה ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויס לעמודים, והאיר הקב"ה את עיניו, ותלה עיניו וראה שהיו עשויין וויס לעמודים. "אזלא גרש" גימטריה "תקמ"ב", ויש לחלק את התוצאה של הגימטריה לשניים "ת", "קמ"ב", והיינו "ת" כידוע מה שכתב בזוהר ובספר דרך עץ חיים לרמח"ל זיע"א ובספר ערבי נחל שהמבנה של האות ת' שהקצה של הרגל שלה יוצא לחוץ, וגם אות זו היא הסוף של אותיות הא"ב, מורה שמשם מהרגל של האות ת' הוא יניקת עולמות החיצוניים רחמנא ליצלן, ו"קמ"ב" בא"ת ב"ש יוצא השם הקדוש "שדי" וגם "קמ"ב" סופי תיבות של שמות אבותינו הקדושים "אברהם יצחק ויעקב", והשכחה נמשכת מהחיצוניים שהם אחורי הדעת בעורף ששם נעלם הקדושה, ואיתא במסכת חגיגה אמר ריש לקיש מאי דכתיב 'אני אל שדי' אני הוא שאמרת לי לעולם די, היינו שהשם הקדוש "שדי" מורה שאמר הקב"ה לעולמו שלא יעלים ויסתיר ביותר. ועל כן משה רבינו עורר את השם הקדוש שדי, וכן בזכות האבות, ואז יצאה הבת קול.

חוטי הזהב היו שזורים בכל המשכן

'וקיצץ פתילים', כתב בעל הטורים תיבת "וקיצץ" מופיע במסורה ג' פעמים בתורה, אחד כאן "וקיצץ פתילים", השני "וקיצץ חנית", והשלישי "קיצץ עבות רשעים" ללמדנו שבזכות המשכן היו ישראל מתגברים ונוצחין ומקצצין חניתותיהם של האויבים. מבאר הצדיק מרעננה זיע"א רמיזת המסורה בכל סוג במשכן היו טווים את חוטי הזהב, כמו שכתב רש"י שכל חוט זהב היה עם ששה חוטיין של תכלת, בגלל שהזהב במשכן בא לכפר על מעשה העגל, כמו שכתב במדרש אמר הקב"ה יבא זהב בששן וכפר על זהב העגל. כדרך הבעל תשובה כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה שבאותה אשה שחטא יתקן. וכתב בספר קדושת לוי דאיתא במסכת אבות עבירה גוררת עבירה, שהחטאים נעשים כחבלי עבות העגלה חטאה, ונקשר לטומאה עד שנעשה רשע גמור רחמנא ליצלן, וזהו דאיתא במסכת בבא בתרא תנא היצר הרע יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה, כלומר שכשמיבלי את האדם לחטא עולה ומסטיין ונוטל רשות לעורר חניתו עבלי להפילו ולהחטיאו, וזהו שנאמר 'פלטני מיד רשעי' מיד כוחות הטומאה. ולפי זה יתבאר "וירקעו את פחיי" מלשון "פח ומוקש" היינו חטא עגל "הזהב", "וקיצץ" וסילק את הפח ומוקש, "פתילים" מעבותות עבים לפתילים דקים, "לעשות" מלשון "עשייה ותיקון" שהזהב תיקון לחטא העגל, שישזור "בתוך התכלת ובתוך הארגמן ובתוך תולעת השני ובתוך השש מעשה חושב" ויעשה ממנו המשכן, והיינו שנהפך חושב לנהורא ומריאא למיתקא כדאיתא במסכת יומא שתשובה מאהבה נעשין הזדונות כזכויות. וזהו הביאור בגי' במסורה שעל ידי זה ש"קיצץ עבות רשעים" עד אשר נעשו דק "וקיצץ פתילים", וגם את הפתילים הכניסו לקדושה על ידי התשובה הגדולה, אז הם פעלו "וקיצץ חנית" שהתבטלה חניתו של מלאך המות שהוא הסי"מ וכל כת דיליה, ואין לו רשות להזיק ח"ו לנו ולכל בני ישראל אמן.

אמרין, אנא לא זכינן לאורייתא אלא בגין דחמינן אצבעתיה דרבי מן גולגיקין דידיה' ולא זכינן לתורה אלא משום שראינו אצבעו של רבי שיצא משרוולו). הרי לפנינו הגדרה מבחילה על אודות עוצם כוח השפעתו של רבי על סביבתו, שהרי רבי יוחנן וריש לקיש העידו על עצמם שלא זכו בקנין כל תורתם אלא מפני שראו את 'אצבעו' של רבי, ואם כן הגע עצמך כמה תורה היו משיגים אילו זכו ללמוד תורה מפיו. והדברים מופלאים ונשגבים הם מבינתנו, שכן היאך על ידי ראיית 'אצבעו של רבי' הגיעו לקנין תורתם. ועל פי המבואר נלענ"ד ברור, ש'הראיה' האמורה בכאן אינה התכלית, אלא היא היתה 'הגורם' שהביאה אותם לידי מדרגתם הנשגבה. וכדרך שדרשו במדרש (ויקרא רבה כ, א) על הכתוב בדוד המלך ע"ה (שמואל א – טו, יג) והוא טוב רואי: 'א"ר יצחק טוב רואי בהלכה כל הרואהו נזכר לתלמודו'. והיינו שעל ידי ראיית דוד המלך, משתוקק האדם לידבק בדרכיו כדי להגיע למדרגתו. וזה שאמר 'נזכר לתלמודו', רוצה לומר מתעורר ללמוד מתורתו.

ודע שמעלה זו, אינה ענין רק למנהיגי הדור. שכן כל הורה המחנך את ילדיו או מורה המחנך את תלמידיו וכו', צריך לשאוף להגיע לדרגה זו, מפני שאינו דומה חינוך 'בידיים' לחינוך 'בדיבור'. **וראיה** נפלאה לזה, נמצא במעשה לידתו של שמשון. דהנה כשגלה מלאך ה' אל האשה ובישר לה על לידת בנה, הורה לה: 'ועתה הישמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא כי הנך הרה ויולדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלוהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלישתים' (שופטים יג, ד-ה). וכן חזר להורות למנוח בעלה: 'ויאמר מלאך ה' אל מנוח... מכל אשר יצא מגפן היין לא תאכל ויין ושכר אל תשת וכל טומאה אל תאכל' (שם יג, י-יד). ויש לתמוה, בשלמא אשת מנוח הייתה צריכה להישמר בכל זה, כדי ללדת את בנה בקדושה ובטהרה כנראה וכיאה לניר אלוהים אשר נועד להושיע את ישראל. ברם, מדוע היה צריך גם מנוח להישמר בכל זה ולנהוג בניזירות, וכי גם הוא נועד להיות נזיר אלוהים ומושיע של ישראל! ומצאתי לבעל 'משך חכמה' שביאר, שאכן גם מנוח היה צריך לנהוג בניזירות, כדי לשמש דוגמא אישית לבנו שמשון. שכן הגע עצמך כיצד יוכל לחנך את בנו בדברים מופלאים כל כך של נזירות מיין וכו', כשהוא עצמו שותה יין כאוות נפשו!

ובזה אמרתי לבאר דברי רבותינו אודות חכם אחד, שישב ארבעים תעניות! כדי שיחזור בנו למוטב. ואכן תעניות אלו הועילו להחזיר את בנו לדרך הישר, יותר מכל האמצעים החינוכיים שלא פעלו כלום לתיקונו. וצריך ביאור גדול, וכי תעניות האב יוכלו לתקן את קלקולי הבן! ובכלל מה ל'חינוך' עם תעניות וסיגופים של האב. זאת ועוד, הרי עינינו הרואות לגדולים וטובים, שלא ראו נחת מיוצאי חלציהם. ברם לכשנתבונן במעשהו של אותו חסיד, נראה שאכן אין לך אמצעי של חינוך גדול מזה, והוא 'הדוגמא האישית'. שכן הגע עצמך, הבן בראותו את אביו היושב בתעניות ימים רבים כל כך, ומצבו הולך ומחמיר מיום ליום, והוא שואל שוב ושוב, אבא! מדוע אתה מסכן את נפשך הלא מצבך הולך ומדרדר... ולאחר ארבעים יום של לחצי הבן, מטיח בו האב, רק אתה יכול להציל את חיי, על ידי שיפור מעשיך, מפני שמצבך הנוכחי אינו נותן מנוח לנפשי. ואכן דוגמא אישית של מסירות נפש חדה כל כך, היא זו שפעלה לשבור את ליבו של הבן, במקום שנכשלו כל שאר אמצעי החינוך.

וזוהו לעניות דעתי, עומק דברי הגמ' בברכות (ו, א): 'טובה מרדות אחת בליבו של האדם – יותר ממאה מלקויות'. ושוב הלב משתומם, היאך אלף מלקויות לא יועילו יותר ממרדות אחת בליבו של האדם. ברם, כבר הוכח לפניך, שחדירה לבנבי נפשו של הבן, שווה יותר מאלף מלקויות. וברור שאין לך מפתח טוב יותר לשערי ליבו של הבן, יותר מאשר הדוגמא האישית של הוריו ומוריו.

ברכת ליל אסא ואביר

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע מחלקת הכשרות

בשורה משמחת

הננו שמחים לבשר לציבור הרחב כי בימים אלו הצטרפו למעגל "הכשרות הרגילה" שג"י "הרבנות" ב"ש

איטליז סרוסי נתנאל

רח' מורדי הגטאות ב"ש

ברכת יאכלו עונים וישבעו

לקיים בנו חכמי ישראל

הציבור מתבקש להעתיר בתפילה עבור הרה"ג יוסף דהאן שליט"א בן רחל בתוך שאר חולי עמו ישראל והן אל כביר לא ימאס את תפילותינו.

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות פסח - המשך

בדיקת חמץ

תענית בכורות

ש - מתי זמן בדיקת חמץ?

ת - זמן בדיקת חמץ לפי תקנת חכמים, הוא בליל ארבעה עשר בניסן מיד עם צאת הכוכבים. וחצי שעה קודם לכן, אסור באכילת פת או מזונות יותר משיעור כביצה, שמא ימשך בסעודתו. אך מותר באכילת פת או מזונות בפחות מהשיעור הזה, או שאר מיני אוכלים אפילו יותר מהשיעור הזה. ואם עשה שליח שיוזכרנו על בדיקת החמץ, מותר לאכול גם סעודת קבע בפת או מזונות יותר משיעור כביצה. כמו כן אסור להתחיל בשינה או מלאכה חצי שעה לפני זמן הבדיקה, שמא ימשך בשנתו או במלאכתו. אך אם התחיל במלאכתו קודם לכן, אינו צריך להפסיקה גם לכשיגיע זמן הבדיקה, וכן הוא הדין לגבי לימוד תורה.

ש - שיעור קבוע המתקיים בבית הכנסת אחר תפילת ערבית, האם צריך לדחותו או לבטלו, כדי לקיים את הבדיקה בזמנה?

ת - אין לבטל או לדחות שיעור תורני קבוע, גם אם הוא נמשך לאחר צאת הכוכבים. וטוב שבסיום השיעור, יזכירו לציבור שעליהם לקיים מיד את מצוות הבדיקה.

ש - האם צריך לכבות את נורות החשמל שבבית, כדי לקיים את הבדיקה רק לאור הנר?

ת - אמנם מצוות הבדיקה לכתחילה היא לאור הנר ולא לאור פנס או חשמל, מכל מקום אין צריך לכבות את נורות החשמל בשעת הבדיקה.

ש - החוגגים את כל ימי הפסח מחוץ לביתם, ונועלים את הבית מערב פסח עד לאחר הפסח, האם הם חייבים בבדיקת חמץ בליל ארבעה עשר?

ת - אם בכוונתם למכור את הבית על כל תכולתו ישירות לגוי או באמצעות הרבנות, אינם חייבים בבדיקת חמץ באותו הבית, ואף על פי שהם לנים בביתם בליל ארבעה עשר שהוא זמן הבדיקה.

ש - העובר לדירה חדשה ביום שלושה עשר בניסן, האם הוא חייב בבדיקת חמץ בדירתו החדשה? ומה הדין בזה לגבי הדיירים החדשים הנכנסים לביתה?

ת - העובר לדירה חדשה קודם ליל ארבעה עשר בניסן, חייב בבדיקת חמץ בדירתו החדשה, שכן יתכן שפועלי הבנין הותירו שם שיירי מזון. כמו כן הדיירים החדשים הנכנסים לביתו קודם ליל ארבעה עשר, חייבים בבדיקת חמץ בדירתו החדשה.

ש - חדר אשר מרוכז בו חמץ ובדעתו למוכרו לגוי במקירת חמץ, האם הוא חייב בדקה?

ת - אם בדעתו למוכרו לגוי על כל תכולתו מערב פסח בשעות הבוקר ועד לאחר הפסח, אינו צריך בדקה, כמבואר לעיל לגבי השוהים מחוץ לביתם בימי הפסח.

ש - יש שנהגו לפזר בבית קודם הבדיקה עשר חתיכות של חמץ כדי ללקטם בזמן הבדיקה. מה הדין אם לא נמצאו כולם בתום הבדיקה, האם צריך לחפש אחריהם כל הלילה עד שימצאו?

ת - ראשית מנהג זה נכון גם על פי הסוד, אך צריך להקפיד שלא יהיו החתיכות גדולות כשיעור כזית, וכן צריך שיהיו עטופים היטב בנייר. אולם אם חיפש היטב בבית ועדיין לא נמצאו כולם, אין זה מעכב אלא יסמוך על ביטול החמץ - הנערך בסיום הבדיקה.

ש - מי שאינו יכול לקיים מצות בדיקת חמץ בליל י"ד בניסן, האם יכולים אשתו או שלוחו לקיים את הבדיקה במקומו?

ת - בליל ארבעה עשר בניסן מיד עם צאת הכוכבים, חייב אדם בבדיקת חמץ לאור הנר בברכה. ואם אין בעל הבית יכול לקיים בדקה זו מכל סיבה שהיא, רשאי לעשות שליח, או לקיים מצוה זו על ידי אשתו או שאר בני הבית. אולם לא יברך בעל הבית, אלא יברכו הבודקים בפועל. ולכתחילה צריך שבעל הבית עצמו יבטל את החמץ, ויכול לעשות כן בכל מקום שהוא נמצא.

ש - האם מוסדות ציבור כגון בתי כנסיות ובתי מדרשות, או חנויות ומשרדים, או רכב פרטי וציבורי, חייבים בבדיקת חמץ?

ת - מצות בדיקת חמץ בליל י"ד בניסן נוהגת בכל מקום שיש לחוש שמא הוכנס בו חמץ, בין שהוא מקום מגוריו הקבוע או ארעני. וחייב הבדיקה חל על בעל הנכס או הממונים עליו. לפיכך צריך האדם לערוך בדיקה זו בביתו, במשרדו, וברכבו הפרטי. כמו כן על גבאי בתי הכנסת והמופקדים על כל מוסד או רכוש ציבורי, לערוך בדיקה זו כהלכתה. ואולם אי"צ לברך אלא על הבדיקה של בית המגורים, ושאר הנכסים הנוכרים נפטרים בברכה זו אפילו כשיש הפסק גדול בין בדיקת הבית - לבדיקת שאר הנכסים.

ש - מי שהוא בכור רק לאביו או לאמו, האם חייב בתענית בכורות?

ת - כל בכור מאב או מאם, חייב בתענית בכורות בערב פסח, ובלבד שמלאו לו שלוש עשרה שנה ויום אחד.

ש - האם טוב שקטן בכור יתענה בערב פסח, מדין חינוך?

ת - אין הבכורים הקטנים חייבים בתענית זו, אף מדין חינוך. ומכל מקום כבר פשט המנהג שהאב מתענה במקום בנו הקטן, ואם היה האב בכור בעצמו, מתענה האם במקום בנה.

ש - האם בת שהיא בכורה, חייבת בתענית זו?

ת - יש אומרים שגם בנות בכורות מתענות בערב פסח, אך אין נוהגים כן. ועל כל פנים טוב שגם היא תשתתף במסיבת סיום מסכת בערב פסח, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות.

ש - האם יש להחמיר בתענית זו, כדין שאר תעניות ציבור?

ת - מקור תענית זו הוא במנהג שנהגו ישראל, זכר לנס שעשה עמנו הקב"ה אשר היכה את כל בכורי מצרים ופסח על פתח בתי בני ישראל. ועל כן יש להקל בה יותר משאר תעניות ציבור כגון: במקום חולי שאין בו סכנה, או אפילו במקום כאב וצער, וכן התיך בתוך שבעת ימי חופתו, או שלושת בעלי הבית - אבי הבן סנדק והמהול, ואפילו מי שסיים מסכת פטור מתענית זו. ופשוט שמעוברות ומניקות או אפילו יולדות תוך עשרים וארבע חודש מיום לידתן, אין להן רשות להחמיר בתענית זו.

ש - בכור המשתתף בסעודת מצוה בערב פסח, האם נפטר על ידי זה מתענית?

ת - בכור המשתתף בסעודת מצוה בערב פסח, כגון: סעודת התיך וכלה בתוך שבעה ימי חופתו, או סעודת ברית מילה, או סעודת פדיון הבן, או סעודת סיום מסכת, הרי זה פטור מתענית בכורות. ואף רצוי לעשות כן, כדי שיוכל לקיים את מצוה ליל הסדר כהלכתו.

ש - האם סעודת סיום מסכת צריכה להיות דוקא בפת, כדי לפטור את הבכורות מתענית זו?

ת - נראה שאין צריך להחמיר בזה, ובפרט שבתי הכנסת כבר הוכשרו לפסח, וסעודה בפת תגרום טרחה יתרה לנבאים. ועל כן אפשר לצאת ידי חובת סעודה זו, בטעימת יין או אכילת עוגיות ופירות וכיוצא בזה.

ש - האם צריך שהבכור יהיה נוכח בעצמו בשעת סיום המסכת, או די בכך שיטעום מסעודת הסיום?

ת - טעימת סעודת סיום מסכת בלא שמיעת הסיום, אינה מועילה כדי לפטור את הבכורות מתענית. לפיכך צריך שהבכור עצמו יהיה נוכח בבית הכנסת וישמע מפי הרב את סיום המסכת, ואותם בכורות השולחים שליח במקומם להביא להם פירות או עוגיות מן הסיום, טעות בידם.

ש - האם סעודת סיום ספר הזהרה או מסכת משניות, יש בה כדי לפטור מתענית זו, או שצריך דוקא סיום מסכת גמרא?

ת - לכתחילה יש לסמוך על סיום מסכת מן התלמוד, או על ספר מהזהרה. ובמקום שאין מצוי מי שסיים מסכת שלמה מהתלמוד או ספר זהרה, אפשר לסמוך על המקילים לצאת ידי חובה בלימוד מסכת משניות עם פירוש רבינו עובדיה מברטנורא.

ש - האם הרב המסיים מסכת, רשאי לסיימה בכמה בתי כנסת כדי לפטור בכורות נוספים מתענית?

ת - כיוון שסיים באותו יום מסכת במקום אחד, כבר נסתיים לימוד אותה המסכת ושוב אי אפשר לסיימה במקום אחר. ועל כן פשוט שאין בכך כלום כדי לפטור בכורות נוספים מן התענית.

ש - המסיים מסכתות שונות, האם רשאי לערוך סעודת סיום לכל מסכת בנפרד בבתי כנסת שונים, כדי לפטור בכורות נוספים מן התענית?

ת - מותר לעשות כן אף לכתחילה, מפני שהסיום מתייחס לכל מסכת בנפרד, ובפרט שיש בזה כדי לזכות את הרבים ולפטור בכורות נוספים.

שריפת חמץ מהשמיים

ליל התקדש חגי הפסח. בית המדרש של דוברומיסול מלא יהודים לבושים בגדייחג, מתכוונים לתפילה. לפתע נכנסו לאולם שני יהודים נסערים, מתווכחים ביניהם בלהט ומונפפים בידיהם בהתרגשות. הם הטיחו זה בזה האשמות קשות.

היו אלו אהרן־שמואל ובצלאל־חיים. שני ידידים טובים שניהלו עסק משותף: מפעל לייצור בירה. תוצרתם נמכרה בכל הסביבה והמפעל היה משגשג למדי. השניים יצאו מבתיהם לעבר בית־הכנסת שמחים וטוב־לב, אך כשנפגשו בדרך, נודע להם תוך כדי שיחה כי... שכחו למכור את החמץ אשר במפעלם: האחד סמך על חברו, וכך יצא שהחמץ לא נמכר.

מה עושים עכשיו? המחסנים מלאים חמץ. כל חביות הבירה, הכלים, המכשירים, שקיהדגן – הכול חמץ גמור. על הכול חל האיסור החמור של "בל יראה ובל יימצא".

הכול הצטופפו סביב רבי־המקום לשמוע מה יפסוק. הרב קרא אליו את הדיין והשניים דנו בנושא. "עליכם לשפוך את כל הבירה המוכנה, ולאיש אסור ליהנות ממנה", פסק הרב. "את הכלים, הדגנים וכל יתר הפריטים יש לסגור היטב למשך ימי הפסח, ואחר־כך אורה לכם כיצד לנהוג".

אך מה שהטריד את השותפים לא היתה העובדה שבעצם הם איבדו את כל אשר להם. הציקה להם העבירה החמורה של חמץ בפסח. כמה נזהרו לנקות את הבית מחמץ, לבער כל פירור, והנה נכשלו בכמות כה ענקית של חמץ גמור! בדמעות בעיניו פנה בצלאל־חיים אל הרב וביקש דרך־תשובה. גם השותף השני הצטרף לבקשה.

ייסורי המצפון של השניים נגעו לליבו של הרב. הם היו יהודים פשוטים, אך ישרים ויראיה. "הנוק חספי הרב, אותו קיבלתם על עצמכם באתבה, מהווה כבר תשובה עבורכם", קבע הרב. הוא עודדם, הזכיר להם שחג היום, ושצריך לשמוח ולשכוח כל דאגה.

אחרי התפילה פנו המתפללים איש לביתו לעריכת היסדר. בצלאל־חיים היה מזוכא. הרב הרגיעו אמנם, אך בליבו הרגיש שאין די בכך. הוא חשב הרבה בעניין, ולבסוף הגיע לידי החלטה: מעתה לא ייחנה עוד מבית־המיבשל שלו. לבניו – בית המיבשל איננו קיים עוד. רק לאחר שהחליט כך, רוח לו. הוא ניגש לערוך את היסדרים במצפון שקט ובלב שמח.

מאוחר בלילה, אחרי סיום היסדר, כששכב לישון, הבחין בצלאל־חיים מבעד החלון בפס אדום לרוחב האופק. אישם פרצה דליקה. הרחוב המה יהודים שמיהרו למקום השריפה. השמיים האדימו, והרוח נשאה ריח עשן חריף.

ככל שהתקדם בצלאל־חיים אל מקום השריפה, כך גברה בליבו הרגשה מוזרה. ואמנם, הלהבות פרצו מבית־מיבשל הבירה ומשני בתים סמוכים. לנוכח הלהבות היה

מכירת חמץ

מכירת החמץ תתקיים בבנין הרבנות והמועצה הדתית רחוב התלמוד 8, באר-שבע

החל מא' בניסן תשפ"א (14.3.21) ועד יב' בניסן תשפ"א (25.3.21) החל מהשעה 9:00 ועד השעה 14:00

וכן בבתי הכנסת באמצעות רבני בתי הכנסת בלבד.

כשרות המוצרים

בקניית מוצרים לפסח יש לוודא שלמוצר יש כשרות לפסח תשפ"א

מגוף המוסמך וידוע הרשאי לתת הכשר למוצרים. אין להסתמך על מדבקות הכתוב עליהם כשר לפסח!

הציבור מתבקש לתרום בעין יפה

למבצע קמחא דפסחא

של הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע

התרומות ניתנות למבצע

"קמחא דפסחא" בלבד!

ברכת האילנות

החל מיום ראשון א' בניסן תשפ"א (14.3.21)

ברור, כי אפסה תקווה להציל את בית־המיבשל וכי נותר רק לדאוג לכך שהאש לא תאחז גם במבנים הסמוכים.

השחר החל להפציע כשאש דעכה. מבית־המיבשל ומשני הבתים הסמוכים, שבהם גרו איכרים נוכרים, לא נותר מאומה.

היהודים הקיפו את בצלאל־חיים כשהם מביעים רגשות השתתפות בצערו על הנוק הגדול. להפתעתם קיבל את התנחומים בפנים קורנות מאושר. האנשים חשבו בליבם כי דעתו נטרפה עליו עקב הצרות.

בצלאל־חיים חיפש אחר שותפו וכשלא מצאו במקום מיהר לביתו והעירו משנתו. "אהרון־שמואל! בשורה טובה! בית המיבשל נשרף עד עפר", קרא בהתרגשות. "ברוך השם! הכל עלה בלהבות".

השותף שיפסף את עיניו בתימהון. "מה השמחה הזאת?", שאל.

"אינך מבין? הלא החמץ נשרף! ה' עזר לנו וביער את החמץ שלנו", התרגש בצלאל־חיים. "ממילא נדרתי נדר כי לא איהנה עוד מבית־המיבשל".

א־טאט תפס שותפו את המתרחש. "יהי נתן והי' לקח, יהי שם ה' מבורך", אמר בשקט.

בצלאל־חיים שם פעמיו לבית הכנסת כשהוא שמח ועליו. בפנים שוחחו היהודים על הפרשה וניסו לחשוב כיצד יוכלו לעזור לשני חבריהם שירדו מנכסיהם. אחד הנאספים אמר שהשריפה היתה עונש מן השמיים, על שלא מכרו את החמץ לפני הפסח.

"לא עונש", קרא בצלאל־חיים שנכנס באותו רגע. "לא עונש, אחי, כי אם מתנה! מתנה מן השמיים! ה' מחל לנו על חטאנו".

אחר־כך נודעה סיבת השריפה: שני גויים זקנים, שהיו שכנים שנים רבות, התקוטטו בערב חגי־הפסח, ואחד מהם התנפל על רעהו במוט ברזל, שבר כמה מצלעותיו והתירו מוטל שותת־דם, עד כי נאלץ לקבל טיפול רפואי.

בנו של המוכה נשבע לנקום את נקמת אביו. בחסות החשיכה יצא אל בית השכן והצית את הבית. שלושה מבני המשפחה הצליחו להימלט מבעד לחלון ואילו ארבעה אחרים ניספו בדליקה שהתפשטה גם לבית־המיבשל וגם לביתו של השכן המצית.

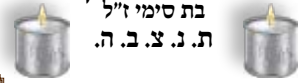
היהודים בבית־המדרש הזדעזעו למשמע הרצח המוזעזע. השיחה סביב הפרשה דעכה לאיטה. בזמן הקצר שותר עד התפילה החליטו לומר תהילים. בצלאל־חיים ניגש אל הבימה ואמר בקול רם, פסוק אחר פסוק. הציבור, שהצטרף לקריאת המזמורים, נסחף בורם ההתלהבות שבה נאמרו הפסוקים, מפי יהודי שאך לפני שעות אחדות נשרף כל רכושו והיה כלא היה...

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה בת סימי ז"ל

ת. נ. צ. ב. ה.

* תוכן המודעות באחריות ומפוסמים בלבד. ט.ג.ח. 077-915552